

Jus Canonicum In V. Libros Decretalium Distributum

novâ Methodo explicatum, Omnibus Capitulis Titulorum (qui in Antiquis, & novis Libris Decretalium continentur) promiscuè & confusè positis, in ordinem doctrinæ digestis. Adjunctis Aliis Quæstionibus Connexis, Quæ Ad Plenam Cujusque Tituli, Aut Materiæ Cognitionem, Et Expositionem Pertinent. ...

Respondens Libro Quarto Decretalium : In Quo De Sponsalibus, Et Matrimoniis, & quae eis annexa sunt, agitur, eadémque plenè, & theoricè explanatur, & declarantur ...

Pirhing, Ehrenreich

Dilingae, 1678

Titulus. XVII. De Qui filii sint legitimi?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98293](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98293)

caus. 30. q. 1. quod est desumptum ex Concilio Moguntino, ubi in fine dicitur, si conjuges legitimi, unus vel ambo ex industria fecerint, ut filium suum de fonte susciperent, si pravaricator conjugii supervixerit, sine spe conjugii maneat. Idemque est, si alter conjux fuit Patrinus filii tenens eum in Confirmatione, animo infidiandi matrimonio, *Sanch. l. 7. dis. 6. n. 8.* 2. interfectio injusta Sacerdotis etiam impedit matrimonium, non tamen dirimit, *c. 2. de pœnit. & remiss.* Ratio est, quia cum Sacerdos interesse debeat Sacramento matrimonii, æquum est, ut interfectus Sacerdotis hoc Sacramento privetur, dummodo sit convictus in Judicio contentioso de eo crimine, *Sanch. cit. dis. 6. n. 9.* 3. solemnitas & publica pœnitentia impedit matrimonium, sed non dirimit, ut constat ex *c. De his. 12. & c. fin. caus. 33. q. 2.* sed non nisi quamdiu durat illa pœnitentia; cum enim illud tempus sit destitutum luctui, & pœnitentiæ, dedecet tunc nuptiæ, *Sanch. cit. dis. 6. n. 10.* ubi tamen addit, cum jam pœnitentia solemnitas non sit in usu, cessare hoc impedimentum. 4. qui scienter, & sacrilegè contraxit matrimonium cum Moniali, prohibetur matrimonium contrahere cum alia, *c. Hi ergo. 13. caus. 27. q. 1.* quia delinquens in Sponsam Christi indignus est matrimonio, contractum tamen tenet, *Sanch. c. l. n. 11.* 5. uxoricidium impedit quoque, ne vir aliam ducere possit, non tamen dirimit matrimonium postea initum, ut constat ex *c. Interfectores. 5. & c. Quicumque. 7. caus. 33. q. 2.* nisi in adulterio ea deprehensa fuisset, *c. Admonere. 8. ead. caus. & q.* At verò viricidium non est impedimentum ad matrimonium ineundum, ut probabilius censet *Sanch. l. 7. dis. 16. n. 6.* quia Canones hoc impedimentum statuentes loquuntur de solo uxoricidio: nec est eadem ratio de viricidio, quia hoc est rarissimum, virique sunt audaciores, & procliviores ad uxores occidendas, quàm vice versâ. 6. Raptus alienæ sponsæ dirimit matrimonium cum rapta, quamdiu hæc est in potestate raptoris, de quo alibi: sed impedit tantum matrimonium cum quacunque alia, *c. Statutum. 34. caus. 27. q. 2.* quod est desumptum ex Concilio Tolet. 7. incestus cum consanguineis uxoris suæ, saltem adhuc viventis, intra secundum gradum impedit, sed non dirimit matrimonium, ut

constat ex *c. 1. & c. Transmisit. 4. de eo, qui contra sang. & c.* quia nullus reperitur textus, qui dirimens diceret, *Sanch. l. 7. dis. 15. n. 1.* non impedit matrimonium contrahendum incestus propriis consanguineis, quia textus, qui id momentum statuunt, non loquuntur expressè de incestu cum consanguineis propriis: & hic incestus ita repugnat matrimonio impediens ejus, ut *Sanch. cit. dis. 15. n. 16.* quæ ratio cum cesset, si sit defuncta, ideo probabile est, incestum cum sum cum consanguineis uxoris, eâ defuncta, esse impedimentum matrimonii, *Laym. c. l. Quarta locum, contra Sanch. cit. dis. 15. n. 1.* pro se habet text. in *c. Transmisit.* sed is loquitur quando uxore defunctâ incestus commissus est, nique si quis cum matre, aut filia fornicatus, conjugio deinceps abstinere debet, ut statim datur in *c. Si quis cum matre. 9. caus. 34. q. 2. cit. dis. 15. n. 7. Laym. c. l.*

XII. Caterum omnia hæc impedimenta Ecclesiastico inducta (præter sponsalia, & quæ Jure Divino, & naturali obligant, & matrimonium, & præter interdictum (speciale prioris) omnino hodie sublata sunt per diversam consuetudinem, secundum quàm, sic impedimenta petita dispensatione, conciliis, & videntur latis, passim ineunt matrimonium, ut testatur Navarro *Sanch. l. 7. dis. 17. n. 8.* Quod si aliquid in hujusmodi impedimentis non dirimentis joris securitatis causâ, petatur dispensatio, potius dispensare etiam Episcopus, quia licet ad id re exprimat, nisi de incestu improprie dimisso cum consanguineis sponsæ nondum iuxta *c. 2. De eo, qui cognovit consang.* in quo dispensare Episcopus, quia cum ibi in hoc cedatur, ex dispensatione iniri posse matrimonium, eaque non reservetur Papæ, censetur commisso scopo, juxta regulam communiter traditam auctoribus apud *Sanch. disp. 17. n. 10.* ac communi interpretatur ex similitudine rationis id quoque ad alia impedimenta, *Sanch. cit. dis. 15. n. 15. Tanner. cit. q. 4. dub. 2. num. 30.*

TITVLVS XVII.

QUI FILII SINT LEGITIMI

Post varia impedimenta in superioribus Titulis explicata, agitur nunc de legitimis, qui nonnisi ex legitimo matrimonio nascuntur. Filii autem huiusmodi dicuntur, qui sunt nati ex viro, & muliere iustis nuptiis, seu legitimo matrimonio junctis: & solet hoc nomen usurpari, prout à nepotibus distinguitur, & aliis ulterioribus descendantibus, Barbof. hinc in princ. n. 5. Sub nomine verò filiorum hinc comprehenduntur, non solum filii, sed etiam filia, quoniam generaliter receptum est, masculinum concipere, sive continere fœmininam quamvis aliqui apud Barbof. hinc n. 10. dicant, filii appellatione in numerali non contineri fœminam ex vi verbi, sed per interpretationem eam: filiorum tamen nomine in plurali comprehendendi etiam filias, saltem

communi modo loquendi, Barb. c. l. n. 11. Porro et si in Rubrica, seu inscriptione hujus Tituli solum fit mentio de filiis legitimis, agitur tamen etiam in eo de filiis illegitimis. De quibus & nos agemus.

§. I.

De filiis legitimis, & illegitimis in genere.

I.

ASSERTIO I. Filii quidam sunt legitimi, quidam illegitimi. Legitimi vel sunt legitimi tantum, quales sunt filii adoptivi, qui non à natura, sed à sola lege filii sunt facti. Vel sunt legitimi, & naturales simul, qui ex legitimo matrimonio nati sunt, lege, & naturâ matrimonium approbantibus, id est, qui ex iustis nuptiis veris, vel putativis sunt procreati, *Instit. de patr. potest. in princ. l. Filium. 6. ff. De his, qui sui, vel alieni &c. Molin. tom. 1. tract. 2. dis. 165. n. 1. Suar. dis. 50. de censur. sec. 1. n. 1. Gregor. Tholosi. synagm. p. 1. univers. p. 2. libr. 10. c. 3. n. 6.*

II. ASSERTIO 2. Filii illegitimi sunt, qui non ex iustis nuptiis verè, vel putativè nati sunt, sed extra matrimonium, *Auth. Quibus modis natur. efficitur. §. Quod verò.* Et hi alii sunt naturales, alii non naturales, qui etiam spurij vocantur. Filii naturales tantum de Jure Canonico dicuntur illi, qui nati sunt à parentibus, inter quos matrimonium tempore conceptionis (vel saltem nativitat, secundum probabilem sententiam) absque impedimento dirimente consistere poterat. Non naturales verò, & spurij Jure Canonico dicuntur, qui nati sunt ex his parentibus, qui matrimonium contrahere non poterant, nec tempore nativitat, nec tempore conceptionis: quare iidem ex damnato coitu nati dicuntur, *Laym. l. 5. tr. 10. p. 3. c. 5. n. 3.* Sed Jure Civili, seu Cæsareo filii illegitimi, alii sunt naturales, alii non naturales. Naturales censentur ij soli, qui ex soluto concubitu, sive unicâ uxoris loco domi retentâ nati fuerunt, cum qua matrimonium contrahere potuissent. Non naturales verò censentur nati ex damnato coitu, si cum eorum matre matrimonium contrahi non potuit: reliqui autem nothi dicebantur, qui in eo differunt à naturalibus, seu ex concubina domi habita natis, quòd isti naturales censentur habere patrem certum, donec contrarium probetur: Nothi verò incertum, nisi certus demonstraretur, quare isti spurij, seu vulgò concepti appellari solent, *Laym. c. l. num. 3.*

III. Porro hodie multi DD. apud Barbof, hinc in princ. num. 16. & 17. negant, quoad hoc esse differentiam faciendam inter utrumque Jus, ac proinde raros esse, vel nullos filios naturales: cum enim concubinatus lege Canonica sit reprobatus, ideo filij illegitimi naturales, qui scilicet ex concubina domi retentâ sunt geniti, vix, vel raro reperiuntur: Spurij verò sunt omnes ex illis geniti, qui matrimonium inter se contrahere non potuerunt, juxta *l. Vulgò. 2. §. ff. De his, qui sui, vel alieni &c.* ubi dicitur, vulgò concepti dicuntur, qui patrem demonstrare non possunt: vel qui possunt quidem, sed eum habent, quem ha-

bere non licet, qui & spurij appellantur. Ubi JCtus distinguit inter duplicis generis spurios: nam alij sunt, qui non habent certum patrem, ut sunt nati ex meretricibus, vel aliis, qui cum multis fornicantur. Alij verò sunt spurij, qui certum patrem habent, sed talem, quem leges habere prohibent, ut sunt nati ex ijs parentibus, inter quos matrimonium contrahere lex vetat, quales sunt consanguinei, conjugati, vel voto solemnè obstricti. Rursum hi, vel sunt spurij simpliciter, qui nascuntur ex conjunctione, quam leges humanæ nullâ exteriori pœnâ afficiunt, ut est filius natus ex conjugato, & soluto; nullâ enim pœnâ hujusmodi coitus punitur, *l. 1. C. Ad leg. Jul. de adul.* Vel sunt spurij ex damnato coitu, ejusmodi sunt nati ex consanguinea, vel conjugata, vel Moniali, de quibus agitur in *Auth. Quib. modis nat. filij efficitur. legit. & sui. §. ult. collat. 6. Covarr. in 4. Decret. p. 2. c. 8. §. 5. n. 16. Barbof. in princ. n. 17.*

§. II.

Quinam in specie indicandi sint filii legitimi?

IV. De his agitur in primis in *l. Cum inter. 2. h. s.* ubi talis casus proponitur: Joannes cum Teberga contraxit matrimonium in facie Ecclesiæ, de qua filios concepit: cum autem facta esset gravis, accusatum fuit matrimonium de consanguinitate; ideòque canonicè lata fuit inter eos sententia divortij: unde dubitatum fuit, an filij nati ante sententiam essent legitimi? Consultus Papa Alexander III. respondet, quòd filij exinde non debent sustinere jacturam, cum parentes eorum publice, & sine contradictione in facie Ecclesiæ matrimonium contraxerint. Quare statuit Papa, ut filij eorum, quos susceperunt ante divortium, & qui concepti fuerunt, ante latam sententiam, legitimi habeantur, & in bona paterna hæreditario jure succedant, & de parentum facultatibus alantur.

V. Pro explicatione hujus cap. notandum 1. filij concepti, ante sententiam divortij, à parentibus, qui publicè, & sine contradictione, ac bonâ fide utriusque, vel saltem alterius parentis, matrimonium contraxerunt, habentur pro natis, quando de eorum commodo agitur, quia sunt verè, & propriè legitimi filii, licet inter tales parentes existat latens impedimentum Canonicum, v. g. consanguinitatis, vel afinitatis, propter quod postea tale matrimonium judicio Ecclesiæ fuit separatum, quippe invalidum, ut habetur hinc, *Abb. hic n. 2. Alex. de Nevo n. 2. & 7. Covarr. in 4. Decret. p. 2. cap. 8. §. 1. n. 1. & 2. & alij.* Ratio est, quia quando parentes in facie Ecclesiæ publicè, & bonâ fide matrimonium contraxerunt, ignorantes impedimentum subesse, tunc excusantur à peccato, etiam si postea impedimentum detegatur, quia tunc potius in favorem prolis susceptæ, judicandum est illud esse legitimum, quàm ut sententia divortij

vortij postea lata illi debeat nocere, prout habetur in textu hic. Ut autem filii ex tali putativo matrimonio suscepti habeantur legitimi, duo copulativè requiruntur, nempe quoddam matrimonium publicè, & in facie Ecclesiæ sit celebratum, & quoddam bonâ fide; si enim utrumque, vel alterum tantum desit, non erunt filii legitimi, *Covarr. c. l. e. 8. §. 1. n. 2.* Quod si unus parentum sciat impedimentum, adeoque sit in malâ fide: alter verò ignoret, & sit in bonâ fide: nihilominus filii ex tali matrimonio nati legitimi habentur, non solum quoad parentem habentem bonam fidem, sed etiam quoad habentem malam fidem, dummodo in facie Ecclesiæ matrimonium sit contractum, idque in favorem liberorum statutum fuit, c. *fin. §. Si quis. de clandest. despons. & ibi Gl. V. Si ambo parentes*: quia esset monstrum, si quis esset partim legitimus, & partim illegitimus, sicut si quis esset partim liber, partim servus, l. *Duobus. 30. ff. de liber. caus. Sanch. l. 8. de matr. dif. 34. n. 46.* ubi tamen id limitat, quoddam hoc verum sit, respectu filii, & in ejus favorem, & respectu parentis, qui in bonâ fide fuit: non verò respectu parentis, qui malam fidem habuit, hic enim non gaudet jure legitimi parentis: neque verò monstrum censeri debet, si filius sit legitimus respectu patris sui; non autem vicissim patet habeat legitima jura patris, respectu filii. Ratio disparitatis est, quia proles, quæ nihil mali fecit, jure merito ratione bonæ fidei alterius parentis, reputatur plenè legitima, jurâque omnia legitimæ prolis habet. At verò parens in malâ fide constitutus, qui scienter cum impedimento contraxit matrimonium, adeoque culpæ reus fuit, merito jure legitimi parentis privatur, ne ex suo delicto commodum reportet; & ideo jus in prolis favorem concessum ad hujusmodi parentem extendi non debet, *Sanch. c. l.*

VI. Notandum 2. Si matrimonium contrahatur non præmissis denunciationibus, dicitur clandestinum, quoad penas incurrendas clandestinis matrimoniis appositâs, etiam si fiat coram Parocho, ac testibus; unde filii suscepti à parentibus clandestinè contrahentibus, non præmissis denunciationibus, illegitimi censentur, quia in iis scientia, & malâ fides semper præsumitur, *Sanch. l. 3. de matr. dif. 42. n. 6. Barbosa. de Offic. Episc. alleg. 32. n. 8.* ubi præterea observandum, etsi matrimonium contractum coram Parocho, & testibus sit validum, licet denunciationes sint omissæ, ut tamen licitè, & justè contrahatur, requiritur insuper, ut denunciationes præmittantur, alioquin matrimonium clandestinum censeri debet, quia in *cir. c. ult. in princ. de clandest. despons. solemnitas denunciationum præscribitur, Avila de censur. p. 7. dif. 3. dub. 6. Barbosa. in c. 2. h. t. n. 20.*

Notandum 3. Ex eo, quod filii concepti, ante sententiam divortij, à parentibus, qui publicè, & bonâ fide contraxerunt matrimonium, sunt verè, & propriè legitimi, sequitur, eos ad Ordines Sacros, & dignitates Ecclesiasticas admittendos esse, *Barbosa. in Collect. in c. 2. n. 5. h. t.* Item admittuntur tales filii legitimi ad successionem hæreditatis paternæ, etiam in feudis, & Majoratibus, *Covarr. c. l. §. 1. n. 3. Barbosa. c. l. n. 7.* saltem si Majoratus sit simpliciter institutus, *Barb. c. l.*

VII. Notandum 4. Filii nati, post litem contestatam, super matrimonio publicè contracto, quod

per sententiam divortij postea invalidum dictum fuit, sunt legitimi, non minus, quam si ante sententiam concepti: quia lite etiam contestata, sumitur bona fides in matrimonio: nam lite pendentè super matrimonio, permittitur carnale commercium inter conjuges, c. 2. *Vi lite pendente* &c. non permittitur ab Ecclesiâ, si malâ fides præsumeretur, neque facillè debet præsumi delictum. Merito, §. 1. ff. *Pro Socio, Abb. hic n. 6. & de Novo n. 5. Covarr. c. l. n. 5.* cum ergo usus matrimonij, pendente lite, non sit interdictus, non debet eo, quod legitime factum est, ulla pœna sequi filii, pendente lite, concepti propterea illegitimi fieri. Similiter, pendente appellatione à sententia lata contra matrimonium, filii concepti summi, *Covarr. c. l. n. 7.*

Notandum 5. Duo jura debentur filiis legitimi, ut habetur in *cir. c. 2. h. t.* scilicet hæreditas patris, & jus petendi alimenta: si verò sint illegitimi, non illis jus tantum petendi alimenta, *Alex. hic n. 6.*

VIII. Secundò in *c. Perlatum. 8. h. t.* quoddam cum quidam H. nomine habens uxorem ad partes Constantinopolitanas se contulisset, que per decem annos, & amplius moratus, uxorem suam non rediisset, ipsa coram Dilecto Episcopo adversus eum querelam deposuit, quod eum diutius expectare non posset, alioquin Episcopus mandavit parentibus viri (& amantibus *hic V. Parentibus*) ut ipsum ad propria revocarent. Cum ergo diutius expectatus fuisset, necesse Episcopo, auditis rationibus mulieris (id est de probationibus, *Hofstiens. hic V. eod.*) inter eos litem divortij promulgavit (probatò impetore perpetuo, *Gl. hic V. Promulgavit*) & mulierum virum ducendi facultatem concessit. Sultus Papa Alexander III. mandat quibuslibet, si consisterit, quod Episcopus inter eos litem divortij tulerit, filios, quos ex alio, aut copulam auctoritate Ecclesiæ transivit, aut legitimos judicent, eoque hac occasione paternitate excludi non patiantur. Hujus decisionis est, quia ista mulier, bonâ fide Ecclesiæ contraxit, tam cum primo, quam secundo viro; ideo filii ex quolibet contrahendo censeri debent legitimi, quamvis unum ex matrimoniis postea nullum declararetur: potius in favorem prolis sic susceptæ judicandum est, ut legitimam, quam attendenda sententia divortij per nullitate matrimonij postea lata, *Verum tamen hic.*

IX. Notandum præterea 1. Si mulieris dicitur Ecclesiæ sit separata à primo viro, & in illo, de licentia Ecclesiæ, contrahat matrimonium cum alio, proles suscepta ex secundo viro legitima, & capax hæreditatis, prout sumitur ex *cir. c. 2. h. t.* & tradunt communiter DD. hic.

Notandum 2. Absentia conjugis, quavis diuturna, non est per se sola sufficiens causa separandi matrimonium, etiam si uxore incontinentiam, unde dici debet, quod mulier su hujus cap. allegabat impedimentum perpetuè, v. g. consanguinitatis, vel maritum esse mortuum, *Abb. hic n. 2. & Alex. de Novo n. 2.*

Notandum 3. Ecclesia, seu Iudex Ecclesiasticus, postquam cognovit de legitimatione, potest, & debet se interponere, & curare, ne is, quem pronuntiavit legitimum, ab hereditate excludatur, & sic immiscere se etiam temporalibus negotiis, quando veniunt accessorie ad spirituale, *Abb. hic n. 4. & Alex. de Novo n. 4.*

X. Sed hic gravis occurrit difficultas, cum ex hoc cap. constet, sententiam divortii fuisse nullam propter Ordinem iudicarium non servatum; processit enim Iudex contra primum maritum absentem, nec personaliter citatum, & lite non contestata, sed debuisse expectari, donec verisimilis presumptio haberetur de ipsius obitu; ideoque sententia divortii nulla fuit, nec prodesset debebat ad excusandam malam fidem mulieris, quæ non certa de morte prioris conjugis cum secundo contraxit. Verum Pontifex non attendit, utrum sententia divortii, ejusque processus validus fuerit, an vitiosus: sed in favorem prolis statuit, prole ex secundo matrimonio susceptam esse legitimam, quod ejus auctoritate parentes publice in conspectu Ecclesiæ contraxerunt, de qua re solum Pontifex interrogabatur, *Covar. cit. c. 8. §. 1. n. 10. & alii apud Barbos. in Collect. hic n. 2. & 3.* Accedit, quod hujusmodi matrimonium publice fuit contractum: ex eo autem, quod aliquid publice factum fuit, probatur, & presumitur bona fides, *Barbos. c. l. in fine.*

XI. Tertio in c. Quod nobis, §. h. t. dicitur, quod geniti ex clandestino matrimonio, sed postea ab Ecclesia approbato, legitimi filii, & hæredes sunt iudicandi. Idque procedit, etiam si postea matrimonium iusta ex causa separatur, ut addit *Gl. hic V. Fuerint.* Ratio decisionis est, quia approbatio Ecclesiæ postea superveniens retrahitur, & censetur in favorem matrimonii ab initio adfuisse, & perinde est, ac si ab initio matrimonium in conspectu Ecclesiæ fuisset contractum, c. 2. & ibi *Gl. in fine de clandest. despons.* & ideo, licet filii illi non fuissent legitimi, si matrimonium postea per Ecclesiam non fuisset approbatum, per subsequentem tamen approbationem Ecclesiæ legitimi sunt effecti, *Vivian. in Ration. in hoc c.*

XII. Ubi præterea notandum 1. quando matrimonium clandestinum, quod revera fuit nullum ob impedimentum bonæ fide ignoratum, approbatum fuit ab Ecclesia tanquam validum, sed postea impedimentum detectum fuit; tunc filii geniti post approbationem matrimonii, antequam impedimentum detegeretur, sunt legitimi, in quo conveniunt DD. teste *Sanch. l. 3. de matr. dis. 43. n. 1.* quia tunc cessat ratio cit. c. ult. §. Si quis vero de despons. clandest. habent enim parentes iustam causam ignorandi impedimentum. An vero etiam filii nati ante Ecclesiæ approbationem, sint legitimi, dubitatur, nec conveniunt DD. Probabilius est, filios conceptos, ante detectum impedimentum, licet ante approbationem Ecclesiæ nati sint, esse legitimos, si matrimonium publicatum fuerit, & tanquam validum auctoritate Ecclesiæ approbatum, etsi postea impedimentum detegatur, *Sanch. cit. dis. 43. n. 4.* & constat ex cit. c. Quod nobis, h. t. cujus sensus est, si qui ex matrimonio clandestino generati fuerint, illudque postmodum ab Ecclesia approbetur, tunc filii sunt legitimi.

Idque probatur 1. ex c. 2. de clandest. despons. ubi *Tomus IV.*

habetur, quod approbatio clandestini matrimonii hoc operatur, tanquam si à principio in conspectu Ecclesiæ esset contractum: sed tunc filii essent legitimi, licet post detectum impedimentum, matrimonium separaretur, c. pen. h. t. ergo quamvis ab initio clam contractum sit, approbatio tamen Ecclesiæ subsequens efficit, ut omnes filii antea geniti sint legitimi. Confirmatur, quia per Ecclesiæ approbationem purgatur omne vitium matrimonii clandestini, sicut per matrimonium sequens purgatur turpitudine filiorum, qui ex fornicatio concubitu sunt geniti, & tollitur presumptio scientiæ, seu affectatæ ignorantia, quæ fuit motivum, cur proles ex tali conjunctione genita censetur illegitima, ut expresse dicitur in cit. c. ult. §. Si quis vero de clandest. despons. ergo filii efficiuntur legitimi, *Sanch. cit. dis. 43. n. 4.* Probatur 2. Quia constat natos ex clandestino matrimonio valido esse verè legitimos, prout habetur in c. 2. de clandest. despons. ubi dicitur: si matrimonia ita occultè contrahantur, quod exinde legitima probatio non appareat: & paulò post: si personæ contrahentium hæc voluerint publicare (nisi rationabilis causa præpediat) ab Ecclesia recipienda sunt, & comprobanda, tanquam à principio in Ecclesiæ conspectu contracta. Sed hoc posteriore casu filii inde nati essent legitimi, ergo etiam tunc, quando sunt nati ex clandestino matrimonio valido, *Sanch. l. 3. dis. 42. n. 8.* & plures alii apud ipsum.

Notandum 2. Iudex Ecclesiasticus, qui pronuntiat aliquem esse legitime natum, potest simul etiam pronuntiare esse hæredem, prout sumitur ex fine hujus cap. quia filius presumitur hæres, juxta illud Apostoli, ad Galat. 4. Si filius, ergo hæres, quod tamen intelligi debet, si velit esse hæres, quia hodie habet beneficium abstinendi ab hereditate paterna, unde ut filius conveniri possit tanquam hæres, probari debet, quod se immiscuerit hereditati paternæ, *Abb. hic n. 3. & 4. Alex. de Novo ibid. n. 4.*

XIII. Quarto in c. Ex tenore. 14. h. t. Quædam vidua G. nomine, petebat hereditatem R. quondam mariti sui sibi, & pupillo filio suo restitui (quia tutrix erat, *Gl. hic V. Restitui.*) sed pars adversa petitionem ejus nitebatur repellere, quia R. maritum istius viduæ ex adulterio genitum esse asserbat, & quod pater dicti R. vivente legitima uxore, aliam quandam M. nomine superinduxit, ex qua dictum R. maritum ejusdem viduæ suscepit: sed pars adversa, vidua scilicet dicebat, quod ipsa nesciens patrem dicti R. aliam habere uxorem, cum eo in facie Ecclesiæ matrimonium contraxit: unde dictus filius ipsius legitimus debeat reputari, cum illegitimi dici non debeant, qui ex adultera conscia non nascuntur, prout habetur in integra lectione hujus cap. ut refert *Gl. hic in casu.* Consultus super hac re Papa respondit: cum pater prædicti R. matrem ejus in facie Ecclesiæ ignaram, quod ipse sibi aliam matrimonialiter copulasset, duxerit in uxorem, & dum legitima putaretur uxor, ipsum R. ex eadem suscepit, ideo in favorem prolis, se dictum R. legitimum judicare.

XIV. Notandum 1. Si conjugatus, vivente primâ uxore, in facie Ecclesiæ ducat aliam, quæ probabiliter ignorat illum esse conjugatum, proles inde

inde nata iudicatur legitima, etiamſi ſubſit occul-
tum impedimentum dirimens, propter quod mari-
monium poſtea declaratur nullum, ut in caſu huius
cap. in quo vir duxit ſecundam uxorem, vivente
adhuc primâ: imò quod plus eſt, etiamſi ex parte al-
terius conjugis committitur adulterium, quia al-
ter habet conjugem, *Alex. de Novo hic n. 4.* Ratio
eſt, quia cùm legitimatio filiorum ſit favorabilis,
attendenda eſt potiùs in favorem proliſ bona fides
utriuſque, vel ſaltem alterius parentis impedimen-
tum inter eos ad contrahendum matrimonium
ignorantis, quàm mala fides alterius conjugis ſcien-
ter contra legem contrahentis, ut habeatur in fine hu-
jus cap. *Virvian. in Ration.*

Notandum 2. Ignorantia impedimenti dirimen-
tis matrimonium ad legitimandam prolem non suf-
ficit, si adit tempore contractûs matrimonii, sed
requiritur, ut subit tempore susceptionis, sive con-
ceptionis prolis, vel nativitatis. Unde si ambo pa-
renres, vel alter eorum, tempore conceptionis filii,
ignorabant impedimentum, filius nascitur legiti-
mus, quia bona fides attenditur tempore concep-
tionis filii: nam is, qui est in utero, pro nato habetur,
quando agitur de commodo ipsius, l. *Qui in utero*.
7. ff. *De statutu hom. & dictum supra*, *Alex. de Navo*
hic num. 8.

Notandum 3. Ad legitimandam prolem propter bonam fidem parentum, vel faltem alterius tantum, requiritur, ut matrimonium inter eos in facie Ecclesiæ fit contractum, prout constat ex hoc cap. nam cum matrimonium, de quo hic agitur, sit nullum, quippe à conjugato, vivente primâ ejus uxore, contractum, & ut illi filii nati censeantur legitimi, fundat se textus in eo, quod non sit clandestinum, sed publicè in facie Ecclesiæ contractum, cum ignorantia impedimenti, faltem ab altero conjugè: nam si præter impedimentum ligaminis, sive vinculum prioris matrimonii fuisset quoque matrimonium clandestinum; tum filii geniti ex tali matrimonio inter prohibitos contracto non essent legitimi, juxta c. ult. §. Si quis verò de clandest. despons. quia ex matrimonio clam, & occultè contracto præsumitur scientia impedimenti, & dolosè matrimonium contractum. Unde quando dicitur, ex matrimonio putativo genitos filios non effici legitimos, nisi publicè in facie Ecclesiæ fuerit contractum, id intelligendum est, quando ob aliquod impedimentum dirimens matrimonium est nullum, tamen si illud conjugibus non fuerit notum, Covarr. in 4. Decret. p. 2. c. 6. in princ. n. 12. Barb. in Collect. hic n. 3. Et quamvis Canon ille in cit. c. ult. §. 1. sit pœnalis, non tamen ideo restringi debet, cum favore animæ sit conditus, adeoque ampliari, Abb. hic n. 6. & Covarr. c. l.

XV. Quintò in c. *Gaudemus. 15. Et ult. h. t. sta-*
tuitur: filii, qui ex infidelium (scilicet pagano-
rum, vel Judæorum conjunctionibus, seu conju-
giis) geniti sunt, si illorum parentes in secundo,
vel tertio, vel ulteriori gradu secundum opinio-
nem eorum, matrimonium contraxerunt, post
fidem receptam (id est, postquam ad fidem sunt
conversi) utilitate publicâ suadente, legitimi sunt
censendi.

XVI. Notandum 1. Inter infideles verum, &

legitimum matrimonium potest consistere, /
matrimonium, non tantum est Sacramentum
etiam contractus naturalis: quisvis ergo mat- 27
rimonium non possit consistere inter infideles: /
non est Sacramentum; cum enim non sint bapti- 28
Sacramenti capaces non sunt: potest tamen, /
tenus est contractus naturalis, inest alioquin 29
tractum, *Sanch. l. 7. de matr. disp. 73. n. 2.* 30

Notandum 2. Matrimonium infidelium
lidum, in quo non adest impedimentum jure
rali, vel Divino dirimens matrimonium, quod
Jure Canonico dirimat, quia lex Canonica non
stringit infideles, *Sanch. cir. dif. 73. n. 3.* Ideo
tales contraxerunt matrimonium in gradu non
hibito lege Divinâ, vel naturali, filii ex eo na
legitimi, licet parentes contraxerint matrimo
in gradu prohibito à Lege Canonica, *3. Divi
bns. 4. de consang. Vivian. in Ration. hic.*

XVII. Notandum 3. Filii conversorum
dem Christianam ab Ecclesia reputantur legi-
tîdque in favorem fidei, & suadente publicâ
re, quia eis sic favendo, alii facilius conver-
tentur. *Gl. fin. hic.* Idque confirmatur, quia matrimonium
quod ab infidelibus contractum est in gradibus
lege Canonica prohibitis (de quo communi-
ter intelligitur hoc cap.) post eorum conversionem
manet indissolubile, & perfectam Sacramenti
nem sortitur, c. *De infidelibus. 4. de consang. & aff.*
Et consequenter cum matrimonium tale etiam
fuerit validum, & post conversionem conjuges
fidelium validum maneat, nihil obstat, cur
vel debeat dubitari, filios inde natos esse legiti-
mos. *Barbos. in cir. c. fin. n. ult. h. t.*

Notandum 4. Alia expositio hujus cap. loquatur de prole suscepta ex secundo matrimonio repudiata primâ conjugē, & tale matrimonium cum secunda, vivente primâ, non valet subest impedimentum Juris Divini, cum hoc expresse prohibuerit, vivente primâ uxore aliam, sive duas simul habere uxores, & per hoc. ideoque quando infideles, repudiata uxore, contrahunt cum secunda, matrimonium non tenet, tametsi convertantur ad fidem, quia tantia Juris Divini non excusat sic contrahentium trimonium à peccato: ob favorem tamen huius fidei, & quia contrahentes fuerunt in bonâ fide, contraxerunt enim infideles secundum legem, si postea convertantur ad fidem Christianam, eorum sunt legitimi, auctoritate hujus Cap. *Alex. de Nervo hic. n. 4. & 5.* Nec videtur *Abbas hic in fine.* Plura de his infra *Ti. 19.*

§. III.

*Quinam in specie reputandi
filii illegitimi?*

XVIII. Inprimis matrimonium contra publicam honestatis iustitiam non tenet ex eo nati sunt illegitimi, & ab hereditate excludendi, prout sumitur ex c. *Referuntur*. Nam cum quidam, ut refert *Gloss.* ibi in responsalia de futuro cum aliqua contraxissent, postea, mutatâ voluntate, per verba de pre-

consistere
acramentum
vis ergo
infideles,
non sint bapti-
zati tamen
star aliorum
73. n. 2.
infidelium
mentum iura
omium, que
Canonica
3. n. 3. idem
in gradu
filii ex eo
sint matrimo-
nica, c. Dile-
hic.
conventore
utantur legi-
te publici
lius conveni-
ia matrimo-
ist in gradu
o communis
conversione
Sacramenti
de consangu-
um tale ap-
nem conju-
obstat, cu-
atos esse legi-

uius cap.
undo ma-
matrimo-
non va-
ini, cum
inā uxore
ores, c. p.
repudiata
matrimo-
fidem, que
e contrahe-
n tamen di-
erunt in bo-
ndum leges
Christiani-
te huius Ca-
videtur dila-
T. 19.

utandi
?
nium con-
in non tene-
hereditate
Referentia
lossi ibi in
contraxit
erba de pra-

tha nata fuerit ex adulterio, non potuit esse legiti-
ma proles.

XXI. Notandum 1. Si constet, quod uxor
concepit filium, eo tempore, quo ejus maritus non
poterat habere copulam cum illa, non debet cenferi
filius mariti, sed alterius, prout sumitur ex hoc cap.
& l. *Filius*. 6. ff. *De his, qui sui, vel alieni jur. sunt*.
sive talis filius moretur, & habitet apud maritum, si-
ve apud virum adulterum; non enim infertur ex ha-
bitatione, quod ille sit filius mariti, ut hic & cit. l.
Filius. Si tamen dubitetur, an natus ex uxore, quæ
rem habuit cum alio viro, possit esse filius mariti,
præsumitur potius filius legitimus mariti, quam ex
adulterio natus, quia cum talis possit esse filius u-
triusque, potius in favorem matrimonii præsumi
debet esse legitimus. Potest tamen quis probari esse
filius illegitimus natus ex adulterio, etiamsi mater
habitet cum marito, dummodo probari possit, quod
maritus tempore conceptionis non habuerit com-
mercium carnale cum uxore sua, *Abb. hic n. 2. Alex.*
de Novo n. 3.

Notandum 2. Excludo ab hereditate ascenden-
te, v. g. avo tanquam illegitimo, excluduntur etiam
descendentes, etsi sint legitimi, ut in casu hujus capi-
tuli non Agatha, sed filius ejus, ut colligitur ex c. *Can-*
sam. 7. h. t. litigavit, cum enim is peteret heredita-
tem avi ex persona matris Agathæ, disputabatur hic
de legitimatione Agathæ, an fuerit legitima, *Abb.*
hic n. 3. Ex quo infert, licet filius sit legitimus, si
tamen pater fuit illegitimus, non debet admitti ad
hereditatem avi, & aliorum ascendentium: nam
ex prole illegitima non potest nasci proles legitima
quoad ascendentes, quia omnes descendentes ex pa-
rente non legitimo oriuntur ex radice infecta, &
sic etsi ipsi sint legitimi, excluduntur tamen ab hæ-
reditate illorum, quibus pater illegitimus non pot-
est succedere, quod facit *text. in l. fin. C. De natural. li-*
ber. Abb. hic in fine. & Alex. de Novo n. 4. & 5.

XXII. Cæterum huc pertinet alia similis Con-
stitutio, quæ habetur in c. *Causam, que*. 7. h. t. & olim
fuit pars Decretalis *causam, que*. 4. supra allata, & ex-
plicata. In posteriore verò c. *Causam, que*, quod de-
betur præcedere cap. *Causam*. 4. ut cenfer *Abb.* idem
casus positus in priore cap. *Causam*, plenius proponi-
tur, & declaratur his verbis. R. & F. erant duo fra-
tres. R. iste suscepit Agatham ex Anelina uxore
Alani: Agatha verò ex legitimo matrimonio su-
scepit istum R. de quo fit hic mentio, & sic Ru-
dolphus fuit avus istius R. qui profectus est ultra
mare, & reliquit istum R. de quo hic habetur, &
Agatham matrem Rudolphi in possessione omni-
um bonorum ipsius; postquam audivit, quod
Rudolphus mortuus esset ultra mare. Sed F. iste
statim spoliavit ipsum R. possessione omnium bo-
norum Rudolphi avi sui, in quorum possessione
manebat, quando ivit ultra mare, quia dicebat,
Agatham neprem suam matrem istius Rudolphi
non fuisse natam ex legitimo matrimonio (c. *Cau-*
sam, que. 4. *supr.*) & sic nec ipsa, nec R. ejus filius
debebat succedere Rudolpho fratri ejusdem F.
sed ipse F. Unde iste R. sic spoliatus ab F. avuncu-
lo suo impetravit litteras ad Episcopos Exoniën-
sem, Londonensem, & Vigoriensem, ut cognos-
cant super eo, quod mater ipsius R. dicebatur ex

matrimonio non legitimo nata, ita tamen ut ante ingressum, seu exordium principalis causae, debeant ei restituere hereditatem avi sui. Sed quia Rex Angliae turbatus fuit, quod Papa iudicium possessorium commiserat dictis tribus Episcopis, revocavit iudicium istud de restitutione, quod ad Regem pertinet: & mandat, ut procedat super questione nativitatis ipsius Agathae, an scilicet nata sit ex legitimo matrimonio; licet incongruum videatur, ut matrimonium, ex quo nata fuit Agatha genitrix dicti R. impetatur, quod ea vivente (ut dicitur) non fuit impetitum (quia crimina morte extinguuntur, l. 1. & 2. C. Sireus, vel accus. mort. fuer. Gl. hic V. Incongruum.) Sed quia Iudices isti forte non procedebant in causa, iste R. impetravit eandem causam committi praedictis tribus Episcopis: quia verò F. Episcopum Londonensem suspectum habuit, fecit illum removeri, & loco illius substitui Abbatem Herfordensem. Ita refertur à Gloss. & Abbate in casu cit. c. Causam. 7. h. t.

XXIII. Ubi notandum 1. Summus Pontifex, vel alius Iudex Ecclesiasticus non cognoscit de causa civili, seu temporali inter laicos, nisi sint pauperes, vel aliae personae miserales: quia in causis temporalibus inter laicos, extra dominium temporale Ecclesiae, regulariter eorum cognitio spectat ad Potestatem saecularem, Gl. hic V. Ad Regem, & Abb. n. 2. Cognoscit tamen Ecclesia, seu Iudex Ecclesiasticus, an quis natus sit ex matrimonio legitimo, quia matrimonium, & causa legitimatis accessorie ab illa dependens, sunt causae spirituales; ideo illarum cognitio spectat ad Iudicem Ecclesiasticum, & saecularis non potest de illis cognoscere, Vivian. in Ration. hic, de quo plura infra.

Notandum 2. Ad Reges spectat cognoscere de omnibus causis ad Regnum pertinentibus, & sic Rex habet iure communi fundatam iurisdictionem per totum suum Regnum, nisi quis ostendat, se habere iurisdictionem in aliquo Castro, vel Civitate sita in Regno per speciale privilegium, vel praescriptionem, Abb. hic n. 3. & Alex. de Nevo n. 5.

§. IV.

Coram quo Iudice, saeculari, an Ecclesiastico tractari debeat, vel possit questio nativitatis, seu natalium?

XXIV. De hac questione agitur in c. Lator. §. h. t. Ubi talis casus proponitur: Quidam R. nomine accedens ad Papam, coram ipso proposuit, avum suum duas habuisse uxores, de quarum una patrem ipsius (scilicet R.) de altera H. patrum suum suscepit, qui hereditatem avi sui totam sibi retinebat, nec partem debitam voluit ipsi R. exhibere. Unde cum ipse R. patrum suum H. suum per parte hereditatis paternae coram Iudice saeculari convenisset, idem patruus ei objecit, quod pater ipsius ex legitimo matrimonio non fuerit natus: & ideo de hereditate ipsius nihil posset hereditario iure sibi vindicare. Postea cum super

questione natalium coram Episcopo Norwiche fuisset actum, tandem ad Papam fuit appellatum, quare Pontifex mandavit Iudicibus à se delegatis, ut questionem nativitatis, seu natalium ipsius ejusdem R. intra duos menses, remota appellatione, terminent. Si verò intra hoc tempus dictus Hugo, quod objecit, legitime non probaverit, ex tunc saeculari Iudici, coram quo hereditatis causa vertitur, eam debeant intimare, propter questionem nativitatis non omissam hereditatis audire, & decidere.

XXV. Pro explicatione hujus cap. notandum 1. questio natalium opposita petenti hereditatem coram Iudice saeculari, remittenda est ad Iudicem Ecclesiasticum ab eo cognoscenda, etiam si non principaliter, sed incidenter agatur, ut in hujus cap. incidit questio super legitimitate petenti partem hereditatis avi obiectum fuisse pater ejus non esset ex legitimo matrimonio, & tamen Pontifex mandat, ut haec questio natalium coram Iudice Ecclesiastico prius terminetur, & interim super sedeat in causa principaliter agitata coram Iudice saeculari, ita ut post causam natalium, Iudex saecularis non possit in principali hereditatis procedere. Ratio est, quia causa natalium est merè spiritualis, cum sit annexa ipsi matrimonio, quod est spirituale, eoque Iudex saecularis nec principaliter, nec incidenter potest de illa cognoscere, c. Causam, 7. ut nec de annexo spirituali, c. Quanto, 3. Abb. hic n. 3. & Alex. de Nevo num. 3. Contextus in c. Tuam, 3. de Ord. cognit. de quo dictum præ lib. 2. Decret. Tit. 10. §. 3.

XXVI. Veruntamen plerique hoc in quod procedat, quando causa legitimatis natalium pender ex aliqua questione juris, utrum matrimonium sit legitime contractum, vel non, necne: non item si versetur circa tantum, quia dubitatur, an matrimonium fuerit contractum inter personas habiles ad nuptias; tunc enim Iudex laicus non potest de questione natalium incidenter cognoscere, hanc Decretalem procedere ajunt, in primis quia H. objecit defectum natalium provenientem ex invaliditate matrimonii, & sic erat incidentis questio juris, & non facti, quia dubitabatur, an matrimonium validum esset initum inter avum & uxorem, & aviam maternam, Abb. hic n. 2. & Covarr. in 4. Decret. p. 2. c. 8. §. 12. n. 3. vis aliqui hanc distinctionem non admittunt.

Sed ob stare videtur, quod questio statim an quis filius sit, vel servus, si incidat in partem hereditatis, coram Iudice saeculari, appellatione non interposita, deciditur, etiam si principaliter de questione status cognoscere non possit, questio status non est causa spiritualis, seu canonica, sed civilis; ideoque etiam Iudex saecularis potest de ea cognoscere. Unde si civilis causa dat in spirituale, rectè etiam illa tractatur eodem Iudice Ecclesiastico, quia hic est capax iurisdictionis civilis, seu saecularis, & potest cognoscere, & decidere causas civiles: non autem est capax iurisdictionis Ecclesiasticae, Henric. hic n. 2.

Notandum 2. Si nepos perat hereditatem avi sui defuncti, sed patruus, seu frater patris (ut in casu huius c.) contra eum excipiat, quod pater ejusdem non erat ex legitimo matrimonio genitus, adeoque incapax hereditatis avi sui, quia nepos legitimus ex filio naturali tantum, non succedit avo ex persona patris sui, qui cum sit illegitimus, excluditur ab hereditate patris sui, extantibus legitimis liberis, tanquam veniens ex radice infecta: ipse vero filius legitime natus ex patre naturali tantum succedit avo paterno, non ex persona patris sui, sed ex sua persona, *Abb. hic n. 2. & Glossat. ejus lit. B.* Et hac quaestio natalium prius cognosci, & decidi debet, cum sit prejudicialis ad causam hereditatis, quippe quae ex legitimis natalibus pendet, prout deciditur in hoc cap.

XXVII. Notandum 3. Si quaestio intentata coram Judice seculari sit temporalis, & profana, qualis est quaestio hereditatis; tunc illa non debet per Judicem Ecclesiasticum, ad quem delata est causa incidens natalium, cognosci, & terminari: sed potest, ac debet Judex Ecclesiasticus opponenti exceptionem nativitatis, seu illegitimorum natalium, praefigere terminum peremptorium, intra quem probare debet illam exceptionem, ita ut eo elapso, non amplius audiat; idque facere debet Judex Ecclesiasticus, quando vehementer praesumitur de calumnia excipientis, *Abb. hic n. 4. & Alex. n. 4.*

Notandum 4. Quando quaestio principaliter fuit intentata coram Judice seculari, non potest Judex Ecclesiasticus, qui cognovit de quaestione incidente, postea cognoscere de principali, sed debet partes remittere ad Judicem saecularem, quia cum causa principalis jam fuerit inchoata coram Judice seculari, non potest Judex Ecclesiasticus accessorie cognoscere de causa incidente. Si vero nulla quaestio mota sit coram Judice seculari, sed principaliter esset quaestio mota de legitimitate natalium coram Judice Ecclesiastico; tunc incidenter etiam posset Judex Ecclesiasticus de causa principali hereditatis cognoscere, *Abb. hic n. 5. Alex. de Novo n. 8.*

Notandum 5. Existens in quali possessione legitime nativitatis, in petitione hereditatis, relevatur ab onere probandi, se esse legitime natum, & onus probandi defectum natalium incumbit ei, qui eum opponit, ut notat *Gl. hic V. Probare legitime*, quia in cit. c. *Lator*, pater actoris erat in possessione legitime filiationis, habebatur enim pro filio legitimo, & possidebat bona paterna, & fuerat natus ex ea, quae credebatur uxor, ideo opponens quaestionem natalium tenebatur probare defectum eorum, quamvis non omnia haec tria requirantur ad constituendam in quasi possessione legitimitatis, sed quolibet ex illis disjunctive sufficit, *Fagnan. hic n. 4.*

§. V.

De legitimatione prolis illegitima per subsequens matrimonium.

XXVIII. De hac agitur in primis in c. *Conqueritur*. I. h. r. Nam cum quidam Henricus nomine, quandam in uxorem duxisset, patruus ejusdem

mulieris voluit eam exheredare (id est, ab hereditate paternâ excludere) eo quod nata fuisset antequam pater illius matrem ejus accepisset in uxorem; ideoque pretendit eam illegitimam esse, & consequenter incapacem hereditatis paternae. Relata ad S. Pontificem Alexandrum III. is mandavit, ut si ita est, ea legitima filia patris sui judicetur, patruoque inhibeat, ne occasione paternae hereditatis, ei molestia inferatur, sub poena excommunicationis inferendae, si contra fecerit.

XXIX. Ubi notandum 1. filius naturalis tantum natus ex soluto, & soluta, inter quos tempore generationis non erat impedimentum dirimens conjugium, legitimatur per subsequens matrimonium, *Abb. & Canonistae* hic communiter in summa, quia tales filii ex juris fictione, seu dispositione reputantur, ac si ex legitimo matrimonio nati essent. 2. Judex Ecclesiasticus potest cognoscere inter laicos de legitimatione, quando venit accessorie ad causam matrimonialem: nam cum ad aliquem spectat cognitio causae principalis, spectat etiam cognitio accessorii, vel à principali dependentis; legitimitas autem pendet à matrimonio rato, & valido, *Abb. hic & Alex. n. 2.* 3. Filius genitus, ante matrimonium contractum, legitimatur per matrimonium subsequens etiam quoad successionem in hereditate temporali, ita ut talis filius praefertur patruo in hereditate paterna; si enim filius est, ergo & haeres, *Abb. hic n. 3. & Alex. n. 4.* Sed de his mox plura.

XXX. Praeterea in c. *Tanta*. 6. h. r. idem Pontifex ita rescribit: Tanta est vis (id est, virtus, & potentia) matrimonii, ut qui antea sunt geniti, post contractum matrimonium, legitimi habeantur. Si autem vir, uxore sua vivente, aliam cognoverit (scilicet conciam adulterii, secus si ignoranter *Gl. hic V. Aliam*) & ex ea prolem susceperit: licet post mortem uxoris, eandem duxerit: nihilominus spurius erit filius, & ab hereditate repellendus; praesertim si in mortem prioris uxoris alteruter eorum aliquid fuerit machinatus.

XXXI. Ubi notandum 1. Quod tanta sit vis, & potentia matrimonii, ut antea illegitimi fiant legitimi per subsequens matrimonium inter eosdem parentes contractum. Ratio est, quia matrimonium subsequens purgat omnia praecedentia, adeoque etiam praecedens vitium turpitudinis tollit, *Gl. hic V. Legitimi*, ita ut non solum habeantur, ut in textu dicitur: sed etiam verè, ac propriè sint legitimi, quia quando aliqui auctoritate Juris fiunt legitimi ab habente potestatem legitimandi; tunc paria sunt dicere, sint legitimi, & habeantur pro legitimis, *Abb. hic n. 4. & Alex. de Novo n. 4. & s. Azor p. 2. Instit. l. 2. c. 13. q. 6.* Et quamvis secundum leges Civiles, matrimonium non sufficiat ad legitimandos filios ante genitos, nisi interveniat instrumentum dotale, *s. fin. Instit. de nupt. de Jure*, tamen Canonico id non est necessarium, quia istud cap. se fundat super virtute, & potentia matrimonii, ad cujus essentiam non requiritur instrumentum dotale, *Abb. hic n. 2. & alii. Covarr. in 4. Decret. p. 2. c. 8. §. 2. n. 8.*

Notandum 2. Legitimatio, quae fit per subsequens matrimonium, juris fictione retrahitur ad tem-

ad tempus conceptionis, vel etiam secundum alios, ad tempus generationis, seu natiuitatis, ita ut qui antea illegitimi concepti, vel etiam nati sunt, per matrimonium postea subsecutum, non tantum ex tunc legitimi fiant, sed ante, & à tempore conceptionis, vel natiuitatis, habeantur, & fiat legitimi, Covarr. in 4. Decret. p. 2. c. 8. §. 2. n. 2. & 7.

XXXII. Notandum 3. Non omnes filii ex iisdem parentibus, ante matrimonium, nati, per subsequens matrimonium legitimantur, sed filii naturales tantum, qui scilicet sunt orti ex personis, inter quas poterat consistere matrimonium, saltem eo tempore, quo proles concepta est, ita ut parentes tunc fuerint habiles ad contrahendum matrimonium inter se, seu nullo Canonico impedimento obstricti fuerint, alioquin proles per subsequens matrimonium non legitimabitur, Covarr. cit. c. 8. §. 2. n. 2. Azor cit. c. 13. q. 2. Sanch. l. 8. dis. 7. num. 19. Laym. libr. 5. tit. 10. p. 3. c. 5. n. 2. Spurius verò, siue nati ex adulterio, non legitimantur per subsequens matrimonium; tum quia parentes peccarunt contra matrimonium, & ideo non debet eis in prolis legitimatione subveniri: tum quia in illis matrimonium non retrahitur ad tempus conceptionis, vel generationis, ita ut Jus fingat, inter tales fuisse matrimonium, eo tempore, quia cum talis fictio iuris habeat principium prohibitum, & vitiosum, non fingitur retrahendum tale matrimonium, ad tempus conceptionis, Alex. de Nevo n. 7. sed de hoc plura infra.

Notandum 4. Legitimus per subsequens matrimonium, non debet repelli ab hereditate, sed in ea succedere, sicut ij, qui ab initio fuerunt legitime nati. Spurius autem, seu nati ex adulterio coitu, debent repelli ab hereditate, praesertim si alteruter sit machinatus in mortem prioris uxoris, id est, maxime, quia idem est hoc casu, etiam si non fuerit machinatus; non enim legitimatur per subsequens matrimonium filius conceptus, vel natus ex adulterio, dato etiam quod matrimonium teneat inter adulterum, & adulteram, mortuam legitimam uxorem: multò magis talis spurius non posset legitimari, si matrimonium non teneat: quod si inter adulterum, & adulteram intervenisset machinatio mortis, non posset inter eos matrimonium esse, c. ult. de eo, qui duxit in matr. Alex. de Nevo hic n. 8.

XXXIII. Porro pro maiore declaratione huius famosi cap. proponemus plures quaestiones occurrentes circa legitimationem per subsequens matrimonium, quae tractari hic solent ab Interpretibus.

Quaeritur 1. Quo tempore parentes debeant esse habiles ad contrahendum matrimonium, ut proles ab eis nata legitimetur per subsequens matrimonium, utrum tempore conceptae proles, vel natae? In qua re certum est, ut legitimentur liberi suscepti ex parentibus solutis, satis esse, quod inter eos saltem tempore conceptionis, nullum erat impedimentum contrahendi matrimonii, etsi fortè tempore natiuitatis tale impedimentum existat, quia talis proles non est suscepta ex coitu damnabili: Jura autem solum statuunt, prolem per subsequens matrimonium non legitimari, si ex coitu damnabili inter personas inhabiles, seu contrahere impeditas suscepta sit,

Unde si proles suscepta sit ex parentibus in tempore verò natiuitatis mater nupta fuerit post huius mortem, secundum matrimonium cum illo viro, ex quo proles olim concepta legitima erit, non obstante matrimonio inter eos. Abb. in cit. c. Tanta, n. 3. h. t. Covarr. cit. c. 8. §. 2. n. 2. de censur. sec. 1. num. 4. Laym. num. 2.

XXXIV. An verò sufficiat ad legitimandum prolem per subsequens matrimonium, si vasa, hoc consistere potuerit inter parentes, antea natae proles, etsi tempore conceptionis interfuerint ad contrahendum, dubitatur? Ut si conjugata conceptus fuit, natus autem post mortem mariti: vel si conceptus ex Clerico in sacris tuto, natus verò, postquam cum eo dispensatus à S. Pontifice. Affirmant Covarr. in 4. Decret. 8. §. 2. n. 2. Molin. tom. 1. tract. 2. dis. 172. n. 2. l. 2. c. 13. q. 3. Fachin. l. 3. contr. c. 5. p. 2. l. 2. c. 13. q. 3. Sufficere, si tempore conceptae, vel natae per matrimonium inter parentes contrahi potuissent, sententia favorabilis est, & ob auctoritatem probabilis, quia Jure statutum est in l. Quam 7. ff. De statu hom. ut qui in utero est, habeatur nato, in sui commodum. Contrarium tenet vest. V. Filii, q. 8. n. 10. Suar. cit. dis. 50. sec. Laym. cit. c. 5. n. 2. nempe si contingat tale mentum inter parentes existere, tempore seu conceptionis; tempore autem natiuitatis sit ablatum per dispensationem, filium non legitimum per subsequens matrimonium, utitur ex cit. c. Tanta h. t. in quo solum requiritur copula interueniente existente impedimento, ibi solum videtur haberi ratio copulae, ita ut habita sit inter personas impeditas, seu inhabiles ad contrahendum, proles non legitimetur per subsequens matrimonium, quia lex non respicit vitatem filii, in qua non intervenit culpa, in pulam ita turpem, ut noluerit illam purgare subsequens matrimonium, ad quod parum refert impedimentum sublatum sit tempore nati. Secus verò est, si è contrario, tempore conceptionis non adfuit impedimentum; tempore autem natiuitatis existat; nam hoc non obstante, proles legitima efficitur, Suar. c. l. n. 4. quae sententia fortior videtur. Textus autem in cit. l. Quam intelligendus est de filio legitime concepto, etiam ex concubina, cum qua poterat contrahi matrimonium, Canis. hic num. 13. Atque hinc colligitur, quando tempore conceptionis impedimentum existit inter parentes, dirimens matrimonium, etiam si ab altero eorum ignoretur, proles tamen inde natam non fieri legitimam, per subsequens matrimonium, ablato impedimento, ut in cit. c. Tanta, generaliter dicitur, si vir, vivens, re, aliam cognoverit, & ex ea prolem susceptam, vel mulier sciverit, virum, cui copulata est, conjugatum, siue ignoraverit, filium inde natum per esse spurium, neque per sequens matrimonium legitimari, quia illa limitatio in nullo Jure data, Suar. cit. dis. 50. sec. 1. n. 5. Laym. c. l. n. 2.

XXXV. Quaeritur 2. An filii illegitimi per subsequens matrimonium, subsecutum, legiti-

caſalia & Eccleſiaſtica, tum civilia, & profana, ita ut in omnibus habeantur, & ſint legitimi, periunde ac ſi ab initio ex legitimo matrimonio concepti fuſſent, & ſuis Majoribus, ſeu aſcendentibus, & cognatis collateralibus ſuccedere poſſint, ex teſtamento, & ab in- teſtato, *Gl. in cit. c. Tanta V. Legitimi*, ubi ait, quod ſunt legitimi quoad omnia, quia matrimonium omnia præcedentia purgat, & *Abb. ibid. n. 7. Azor p. 2. libr. 2. c. 13. q. 14. Covarr. in 4. Decret. p. 2. c. 8. §. 2. n. 21.* & eſt communis ſententia.

Hinc inferitur 1. Legitimos per ſubſequens matrimonio ſuccedere etiam in feudis, *Covarr. in cit. c. 8. §. 2. n. 27. Azor cit. c. 13. q. 14. Gabriel in Concl. commun. lib. 6. de legitimatione concl. 1. n. 22.* quamvis aliqui id limitent, niſi feudum concederetur pro filijs legiti- mæ natis ex matrimonio, *Gabr. c. l. n. 23. §. 27.* Succedunt etiam in Majoratibus, ita ut præferendi ſint ſecundis filijs, qui nati ſunt ex eiſdem parentibus legitimo matrimonio jam conjunctis, ut docent plu- res apud *Barbos. in cit. c. Tanta n. 22.* Tertiò ſucce- dit legitimationis per ſubſequens matrimonium in Em- phyteuſi Eccleſiaſtica, quam pater habuerat, *Covarr. cit. §. 2. n. 23. Gabr. c. l. n. 29.* Quartò filij legitimi per ſubſequens matrimonium, abſque alia diſpenſa- tione, poſſunt promoveri ad Sacros Ordines, & di- gnitates Eccleſiaſticas, & in Episcopos eligi, *Covarr. c. l. n. 24. Azor cit. c. 13. q. 14. §. Præterea*, non autem poſſunt promoveri ad Cardinalatum, prout ſta- tuit Sixtus V. in Conſtitutione editâ anno 1590. quæ incipit: *Postquam*, ut ex Sayro reſert *Barbos. in Collect. in cit. c. Tanta h. n. 24.* Quintò in Fideicommiſſo filius legitimatus per ſubſequens matrimonium ex- cludit ſubſtitutum ſub illa conditione, ſi abſque libe- ris legitimis, & naturalibus, vel abſque liberis ex le- gitimo conjugio ſuſceptis, deceſſerit, *Covarr. c. l. n. 30. Azor cit. c. 13. q. ult. Gabr. cit. concl. 1. num. 32.* Sextò gaudent parentum nobilitate, *Barbos. in cit. c. Tanta n. 28.*

XXXVI. Quæritur 3. Quibuſnam præterea caſibus filij legitimentur per ſubſequens matrimo- nium? Reſp. illegitimi, ſeu extra matrimonium nati, per ſubſequens matrimonium ſunt legitimi, etiam ſi tale matrimonium non ſit verum, ſed tantum puta- tivum, ut ſi quis ex conſanguinea fornicatio concu- bitu ſuſcipiat filium, & poſtea ignarus conſanguinita- tis, cum ea contrahat matrimonium, filius hic erit le- gitimus, ratione matrimonij, *Arg. c. pen. h. t. Covarr. in 4. Decret. p. 2. c. 8. §. 2. Gabriel in commun. concl. l. 6. de legit. concl. 1. n. 4. §. 5. de quo dictū ſuprà.* Secundò per talem legitimationem conſentur legitimi filij an- tea nati, etiam ſi tempore matrimonij, extent filij le- gitimi, & naturales, *Gabriel c. l. n. 7.* Tertiò eſi con- trahentes matrimonium ſint inæqualis conditionis, ut quia vir eſt nobilis, & honeſtus, ſcæmina autem vilis conditionis, aut meretrix, non enim Jure Cæ- ſareo, nec Pontificio, matrimonium inter perſonas nobiles, & ignobiles eſt invalidum, *Covarr. c. l. n. 9.* & alij apud *Barbos. in cit. c. Tanta n. 3.* Quartò per ſubſequens matrimonium clandestinum legitimatur proles antea concepta, modò fuerit validum, *Sancti. l. 3. diſ. 44. n. 2.* ut eſt in locis, ubi Concilium Tri- dentinum non eſt receptum.

Quintò, matrimonium contractum primùm in articulo mortis, vel à ſene decrepito habet vim legi-

Tomus IV.

timandi filios antea genitos, quia in *cit. c. Tanta ge- neraliter* ea vis vero matrimonio tribuitur, *Covarr. cit. c. 8. §. 2. n. 10. Sancti. l. 7. diſ. 105. n. 5. §. 6. Azor cit. c. 13. q. 11.* Sextò, etiam ſi matrimonium non fuerit conſummatum, ſed ſolùm ratum, nihil- ominus illegitimus fit legitimus, ut docent plures apud *Barbos. in cit. c. Tanta n. 10.* Septimò, filij ex- tra matrimonium nati per ſubſequens matrimonium legitimi ſunt, non obſtantibus intermedijs paren- tum nuptijs, ut ſi is, qui ſuſcepit filios ex concubina, contrahat matrimonium cum alia ſcæmina, eaque mortuâ, in uxorem ducat concubinam, filij antea ex ea ſuſcepti ſunt legitimi per ſubſequens matrimo- nium cum concubina contractum, non obſtante ma- trimonio cum aliâ ſcæminâ inito, antequam proles naſceretur, *Covarr. cit. §. 2. n. 15. Azor cit. c. 13. q. 5.*

XXXVII. Quæritur 4. Quinam præterea ſint effectus hujus legitimationis per ſubſequens matri- monium? Reſp. talis legitimatus rumpit teſtamen- tum patris, periunde, ac ſi natus eſſet poſt teſtamen- tum. Secundò filio ſic legitimo debetur legitima, ſicut filio legitime nato ex matrimonio. Tertiò ob filios naturales legitimatos per ſubſequens matrimo- nium revocatur donatio omnium, vel majoris partis bonorum, ſicut per ſupervenientiam liberorum. Quartò ſi ingreſſus Monasterium ſuſcipiat filium in- tra annum probationis, is legitimus efficitur, *Gabr. cit. concl. 1.*

XXXVIII. Quæritur 5. Quinam liberi per ſub- ſequens matrimonium non legitimentur? Reſp. fi- lius ex adulterio natus, qui à viro, vivente uxore ſuâ, ex alia muliere eſt ſuſceptus, non legitimatur, uxore mortuâ, per matrimonium initum poſtea cum ad- ultera, ſed manet ſpurus, & illegitimus, ut conſtat ex *cit. c. Tanta*, & ſuprà etiam dictum fuiſt. Similiter ſi mulier, vivente adhuc marito ſuo, filium ex alio ſuſcepit, hic filius per matrimonium cum adultero initum non legitimatur. Quod tamen communiter limitant, ut procedat, quando filius, ſciente utroque parente, ſuſceptus eſt ex adulterio; non autem ſi unus ex parentibus ſcivit, alter ignoravit: tunc enim bona fides alterius parentis ignorantis adulterium facit, ut filius ille legitimus fiat, ſubſecuto inter eoſdem pa- rentes matrimonio, ut conſtat etiam ex ſuprà dictis. Si verò utroque parente ſciente, filius ex adulterio ſuſceptus ſit, ille non legitimatur per ſubſequens ma- trimonium, quia matrimonium inter eos tempore conceptionis conſiſtere non potuit, *Canis. in cit. c. Tanta num. 9.* Plura de his videri poſſunt apud *AA. cit.*

§. VI.

De legitimatione illegitimorum facta per privilegium, ſeu conceſſio- nem Papæ.

Alius modus legitimandi eſt, qui ſit per Reſcri- ptum, ſeu privilegium Principis ſupremam poteſta- tem habentis, per quam non ſolùm naturales filij, ſed etiam ſpurij, & ex damnato coitu geniti, ut ex adulterio, inceſtu, vel ſacrilego concubitu cum Mo- niali, legitimis natalibus reſtituuntur; nam cum in- habilitas, ſeu defectus natalium, ſolo jure humano

fit introductus, non Divino, aut naturali, decreto, seu voluntate Principis supremi tolli potest, *Azor p. 2. Instit. libr. 2. c. 14. Molin. tom. 1. de justit. tr. 2. in princ.*

XXXIX. Quæritur nunc 1. Quid sit legitimatio in genere, & quomodo à dispensatione, seu relaxatione differat? Resp. in eo differre, quod per legitimatorem, seu restitutionem natalium consequitur quis omnia jura legitimorum, ita ut non tantum ex parte, sed ex toto sit legitimus; at per relaxationem, sive dispensationem non fit quis habilis ad omnia jura, quæ legitimis competunt, sed solum ad unum aliquem actum, vel ad certa quædam jura, ut ex communi docet *Covarr. in 4. Decret. p. 2. c. 8. §. 8. n. 1. Azor cit. c. 14. q. 2.* Unde filius per privilegium Principis legitimus factus habetur pro legitimo, ita ut transeat in patriam potestatem, & habeat jus dicendi testamentum patris nullum, vel inofficiosum, & jus succedendi parentibus ab intestato, & ei debita sit legitima portio ex bonis parentum, sicut filijs ex legitimo matrimonio natis: secus est de eo, qui per dispensationem est effectus legitimus, ut succedat v. g. patri in certa portione hæreditatis; is enim non succedit patri ab intestato, ut legitimus, *Covarr. c. l. num. 3.*

XL. Quæritur 2. Qualis potestas legitimandi filios illegitimos competat Romano Pontifici? Resp. de hac agitur in c. *Per venerabilem. 13. h. t.* ubi talis casus proponitur: Quidam nobilis vir in Gallijs, dimissa suâ legitimâ uxore, aliam mulierem sibi associavit, ex qua cum filios suscepisset, petijt à S. Pontifice, ut filios suos legitimaret, ne ipso mortuo, natalium defectus dictis filijs suis objiceretur, & illi ab hæreditate sua repellerentur. Quod autem cum ijs dispensari possit, ostendit Pontifex pluribus rationibus. Et primò quidem, quod Apostolica Sedes aliquando dispensaverit, non solum cum naturalibus, sed etiam cum adulterinis liberis, quoad actus spirituales, ut possent in Episcopos promoveri; ergo multò magis dispensare posse videbatur, & eos legitimare ad actus sæculares v. g. ad hæreditariam successionem, eos præsertim, qui præter Romanum Pontificem, alium Superiorem inter homines non recognoscunt; quod enim in majori conceditur, licitum etiam esse videtur in minori. Secundò idem probat à simili, quia per Episcopalem dignitatem liberatur filius à patria potestate (*Auth. Constitutio, quæ dignitatibus c. 6. §. Pa-lam coll. 6. nov. 81.*) Item si Episcopus scienter servum alterius ordinet in Presbyterum, is liber efficitur, licet Ordinator satisfacere Domino teneretur, c. *Si servus 19. dist. 54.* nam monstruosum videretur, ut qui ad actus spirituales legitimus fieret, quoad actus sæculares illegitimus remaneret. Unde eo ipso quod in spiritualibus dispensatur, consequenter intelligitur etiam in temporalibus dispensatum; quod fit, ut si ad Ordines liberi legitimentur, censeantur quoque legitimati quoad successionem patris sui. Id autem in Patrimonio D. Petri Sedes Apostolica liberè facere potest, in quo & Summi Pontificis, & summi Principis exercet potestatem. Tertiò quia Rex Franciæ Reginam Francorum uxorem suam dimisit, & aliam superinduxit, ex qua liberos, puerum, & puellam

suscipit: sicut ergo cum filijs Regis ejusdem dispensavit, ita etiam cum filijs Nobilis illius, dimissam legitimam uxorem susceptis videbatur benignitate Sedis Apostolicæ esse dispensando. Ad hæc respondet Papa, exemplum Regis Franciæ esse valde dissimile; Rex enim Franciæ legato Sedis Apostolicæ per sententiam (cui transerat, donec contrarium probaretur, *Gl. hic p. sententiam.*) fuit separatus. Sed iste Nobilis, ex ritate propriâ, uxorem suam à se ablegavit, quod facere non debuit, etsi causa fuisset manifestissima separatio sit pœna, quæ non nisi per iudicium inferri debet, *Gl. hic p. Separasti.*) & Rex Franciæ antequam ad eum prohibitio perveniret, contrahebat cum secunda, aliam superinduxit, quæ geminam prolem suscepit: sed iste Nobilis contemptum Ecclesiæ aliam superinduxit. Tertia Rex Franciæ contra matrimonium impedimentum affinitatis obiecit, & coram Legato iudicio testes induxit, qui sententiam tulit, quæ probata fuit solum propter iudicium Ordinatum non servatum: at verò Nobilis iste nihil aliud propter quod divortium ab uxore fieri, sine de separari deberet: nam etsi fides tori unum forem bonis conjugij: non tamen ipsius violatæ jugale vinculum dissolvit, quia in nullo casu solvitur matrimonium per carnalem copulam consummatam, de quibus infra *Tit. 19. Gl. Violasset.* Et utrum filij Regis ex alia muliere legitimi fuerint, vel illegitimi, non indubitari potest, quamdiu pender quæstio istis opposita: quia si affinitas opposita fuerit, apparet, quod quæ prior dimissa fuit, legitima uxor Regis, & per consequens alteram superinductam esse legitimam uxorem filios ex ea susceptos esse legitimos. Præterea Rex Superiorem in temporalibus nullum agnoscat, poterat se sine injuria alicujus Sedis Apostolicæ subijcere (*l. Est receptum 14. ff. de jur. in quo videri posset aliquibus, quod per se non tanquam pater cum filijs, sed tanquam princeps cum subditis posset dispensare: iste verò bilis alijs est subiectus.*)

His igitur rationibus permotus Papa dispensavit cum filijs Regis Franciæ, occasione sumptâ, tam ex Veteri, quam Novo Testamento, quia Papa non solum in patrimonio Ecclesiæ, quo plenam habet potestatem in temporalibus, etiam in alijs Regionibus, certis causis iustè casualiter temporalem jurisdictionem exercere, tamen vult præjudicare alieno juri, & hoc contra legem Veteris Testamenti Deuteronomio *vers. 5. & pluribus seqq.* Et tandem ex auctoritate illius loci Deuteronomij, quod solum sit intelligendum. Quia verò per Deuteronomium lex secunda, seu nova significatur, vultu (quia lex nova interpretatur antiquam, *Gl. Ex vi vocabuli.*) quod ibi decernitur, etiam novo Testamento debet observari: Locum autem iudicij, quem elegit Dominus, Apostolica Sedes est (quæ nunc est Roma) Unde fugiens Christus iussus est redire à Christo ei apparente ad Venerabile Christi iudicium, qui habet alios Sacerdotes sui Coadiutores. Subiungitur postea, tria esse

« dicia distinguenda, primum inter sanguinem, & sanguinem (per quod denotatur causa criminalis fori civilis) & inter lepram, & lepram, per quæ verba denotatur causa criminalis fori Ecclesiastici (ut existimat *Abb. hic n. ult.*) medium autem inter causam, & causam, quod ad utrumque refertur, tam Ecclesiasticum, quàm sæculare forum, in quibus si quid fuerit difficile, vel ambiguum, ad iudicium Sedis Apostolicæ est recurrendum, cui qui contempserit obedire, mori debet (id est, per sententiam excommunicationis, velut mortuus à communione fidelium separari) Huc pertinet illud Pauli 1. Cor. 6. *Nescitis, quoniam Angelos iudicabitis, quando magis sæcularia, ubi huius potestatis plenitudinem exponit.*

« Denique concludit Papa Innocentius III. licet cum filiis dicti Regis, de quibus, an legitimi fuerint, ab initio dubitabatur, duxerit dispensandum; quia tamen tam lex Moysæ, quàm Canonica (locis à *Gl. hic allegatis P. Canonica*) sobolem ex adulterio susceptam detestatur (nisi cum ea fuerit dispensatum, *Gl. hic P. Detestatur*.) dicente Domino, quoddam Manferes, & spurii usque ad decimam generationem, non intrabunt Ecclesiam, & Canon vetat tales ad Sacros Ordines promoveri (*c. Cum in cunctis. 7. de Elect.*) sæculares verò leges, non solum repellunt eos à successione paterna, sed etiam negant ipsi alimenta (*Auth. licet patri C. de natur. liber. & Auth. Ex Complexu. C. De incest. nupt.*) ideo Papa petitioni istius nobilis non duxit annuendum, scilicet ut dispensaret cum illius filijs illegitimis, eosque legitimeret.

« XLI. Pro intellectu huius prolixi, & difficultis, ac famosi cap. notandum 1. S. Pontifex habet potestatem legitimandi quoscunque illegitimos, non solum quoad Ordines Ecclesiasticos, aliæque spiritalia, ubique terrarum: sed etiam quoad successionem hereditatis in bonis temporalibus, in teris temporalibus jurisdictioni subiectis; idque probatur ex eo, quia S. Pontifex in subiectos sibi temporaliter, Supremi Principis auctoritatem exercet, ut habetur in hoc cap. §. *Id autem in patrimonio*: Supremum autem Principem, qui in temporalibus Superiorem non agnoscit, posse supplere defectum natalium certum est, ut infra dicitur.

« Notandum 2. Causæ difficiles, & ambiguae, seu dubiæ ad iudicium Sedis Apostolicæ, cui Romanus Pontifex præest, deferendæ sunt, ut auctoritate *Deuterom. 6. 17.* probatur in hoc cap. præsertim verò quando agitur de vero sensu, & interpretatione SS. Scripturarum, ut definivit Concilium Tridentinum *Sess. 4. de editione, & usu SS. Librorum §. Præterea.*

« XLII. Sed jam hic ulterius quæritur 3. an Pontifex dispensando in radice matrimonii, id est, ab initio irriti, ob impedimentum Jure solum Canonico inductum, possit illegitimam prolem legitimare, etiam quoad officia sæcularia, & successionem bonorum temporalium, & in locis Papæ temporaliter non subiectis: id est, an possit efficere, ut legitimatio illa retrahatur ad tempus, quo id matrimonium invalidè contractum fuit, ita ut censetur, quasi à principio validè initum fuisset, mediante illa dispensatione. Plures negant, sed communior,

ac verior sententia habet, Pontificem id posse, non quidem directè, sed indirectè, ut docet *Abb. in cit. c. Per venerabilem. n. 22. Alex. de Novo ibid. num. 18. Sanch. l. 8. de matr. dis. 7. num. 4. & alii apud ipsum.* Ratio est, quia radix, & origo, ex qua oritur, ut proles sit illegitima, adeoque incurrat damna illegitimitatis, sive Ecclesiastica, sive civilia, est lex Ecclesiastica, quæ statuit impedimentum dirimens matrimonium inter consanguineos, & affines intra quartum gradum, quo sublato, matrimonium fuisset validum, & proles legitima. At vero Papa potest suam legem irritare, & revocare, non tantum quoad imposterum secutos effectus, ne incurrantur, sed etiam quoad secutos, eosdem abolendo, ac si lex edita non fuisset, ut constat ex *Clem. Quoniam un. de immunit. Eccles.* ubi Clemens V. revocat quasdam Constitutiones Antecessorum, etiam quoad effectus antea productos, ibi: *quicquid ex eis secutum est, vel ob eas, penitus revocamus, & eas haberi volumus pro infectis.* Similiter ergo si Pontifex dispensando tollat, & revocet impedimentum dirimens matrimonium, abrogando legem Ecclesiasticam statuentem tale impedimentum, facit ut dispensatio retrahatur ad initium matrimonii, ac si ab initio fuisset validum, nullo impedimento dirimente existente, tunc verò proles esset verè legitima quoad omnia. Quare non dicimus, Pontificem posse efficere, ut matrimonium ab initio invalidum, ex tunc fuerit validum, vel nunc incipiat valere, absque novo contrahentium consensu, vel ut ex eo non sint tecuti effectus Jure Civili statuti in illegitimos, sed id solum dicimus, posse Pontificem, dispensando in impedimento matrimonii à se inducto, revocare, & tollere omnia damna jure humano illata ob illegitimitatem, ac in eum statum prolem restituere, quem haberet, si ex matrimonio valido nata fuisset. Durante enim Legis Ecclesiasticæ valore, cui tanquam fundamento illegitimitas, & cætera damna innitebantur, illa omnia corrumpunt. Quamvis ergo non possit Pontifex directè dispensare in effectibus illegitimitatis ex jure Civili provenientibus: potest tamen indirectè & per quandam consequentiam, tollendo legem suam Ecclesiasticam per dispensationem, ex qua tanquam fundamento illa omnia pendeabant. *Sanch. c. l. n. 4.*

« XLIII. Hinc infertur 1. Si proles suscepta fuit, nullo præcedente matrimonio inito, ex copulâ manifestè fornicariâ, non potest Pontifex eam, ne indirectè quidem, legitimare quoad sæcularia, & temporalia extra loca suæ temporali jurisdictioni subiecta: quia cum nulla adsit radix matrimonii, in qua directè dispensando, indirectè, & per consequentiam legitimeret prolem, reipsâ directè legitimeret ad temporalia: quia sicut Princeps sæcularis nequit legitimare, quoad Ecclesiastica, cum careat jurisdictione Ecclesiasticâ: ita nec Pontifex directè, quoad bona temporalia, cum non habeat jurisdictionem temporalem, extra loca suæ jurisdictioni subiecta, nisi indirectè, ad supplendam negligentiam Principum sæcularium, quando id exigit bonum spirituale, *Sanch. l. 8. de matr. dis. 7. n. 1. & 7.* Infertur 2. neque potest Pontifex indirectè legitimare, quoad temporalia, & sæcularia, quando tale matrimonium initum fuerat ob impedimentum juris Divini, & na-

& naturalis; quia illud nequit Pontifex dispensando tollere, *Sanch. c. l. n. 8.*

Porto posse Papam legitimare illegitimos, etiam in Terris Imperii, vel ex eo patet, quia legitimare est actus jurisdictionis voluntariæ, qui exerceri potest, etiam in non subditum, & extra proprium Territorium, *Abb. in cit. c. Per venerabilem. num. 22. h. t.* Addit tamen *Azor cit. c. 14. q. 6. §. Meo iudicio*, etsi Romanus Pontifex habeat absolute, & simpliciter potestatem legitimandi quoscunque illegitimos, etiam quoad successionem in hereditate, ac bonis parentum, & in Terris alienis, non tamen solere id facere in locis extra Patrimonium B. Petri, quia non vult temporalibus, & civilibus se ingerere, & immiscere.

§. VII.

De potestate legitimandi illegitimos, qua competit secularibus Principibus.

XLIV. Quæritur 1. Penes quem sit potestas restituendi aliquem legitimis natalibus? Resp. 1. Imperator, & alii Principes, qui in temporalibus Superiorem non habent, possunt quosvis illegitimè natos legitimos facere, idque eis concessum est in signum specialis privilegii, *Auth. Quib. modis natur. efficitur. c. §. Illud. Abb. in cit. c. Per venerabilem. n. 23. h. t.* Alii verò Principes inferiores non possunt legitimare eos, qui sunt extra matrimonium nati: quamvis eos possint ad certa quædam jura, & bona habiles facere, v. g. Episcopus ad Ordines minores eos promovere, & ad simplicia beneficia, *Azor p. 2. l. 2. c. 14. q. 5.*

Resp. 2. Etsi Imperator, Rex, vel alius Princeps supremam in temporalibus potestatem habens possit restituere legitimis natalibus, & facere habilem filium naturalem, vel spurium ad dignitates, honores, munera, & officia publica secularia: non tamen, nec indirectè quidem, potest legitimare prolem susceptam ex irrito matrimonio, quoad spiritualia, ut capax sit Ordinum, aut bonorum Ecclesiasticorum, *Azor c. l. q. 7. Tanner. tom. 4. dis. 8. q. 6. dub. 4. num. 87.* Nam quia Princeps secularis non habet jurisdictionem spiritualem, nec potest impedimenta dirimentia matrimonium constituere, saltem inter Christianos, ut suprà dictum; non potest in eis dispensando ea tollere, ut matrimonium irritum reddatur validum, & proles ex eo suscepta legitimetur.

XLV. Quæritur 2. Quænam exprimenda sint in petitione legitimisationis, ne impetratio judicetur subreptitia? Resp. exprimi debere omne id, quod impediret, quominus Princeps naturalem, vel spurium restitueret natalibus: vel saltem impediret, ne citò, & faciliè restitueret. Unde exprimi debet qualitas, & conditio filii naturalis, vel spurii, an natus sit ex adulterio, incestu, vel sacrilegio: item an ex adulterio duplici, seu geminato, videlicet ex patre conjugato, & matre uxore aliena, *Covarr. in 4. Decret. p. 2. c. 8. §. 9. n. 1. & seqq.* Item si ex incestu, an natus sit ex sorore, vel filio, ex nuru, matre,

vel uxore fratris, *Azor c. l. q. 8.* apud quem plerumque his videri possunt.

XLVI. Quæritur 3. An in petitione legitimisationis sint Agnati, & cognati ipsius parentum? di? Resp. ad legitimisationem filii, quæ fit, præveniente, non sunt necessariò vocandi agnati, & cognati ipsius, modò ipse pater consentiat, quia potest liberè de bonis suis disponere. At filius naturalis tantum non potest legitimisationem accipere, nisi filii naturales, & legitimi vocentur, id cederet in magnum eorum præjudicium, & quod legitima portio eis debita diminueretur. tuo verò patre, non potest filius illegitimus legitimari, nisi vocentur ipsius successores ab intestato, quibus jus succedendi in bonis ipsius quædammodo competit, *Covarr. cit. c. 8. §. 9. n. 7. & 9. Azor c. l. q. 10.* etiam vivente, & annuente patre, non potest naturalis, vel spurius legitimari, auctoritate patris, nisi filii naturales, & legitimi ipsius consenserint, quia legitima portio eis debita eretur, absque eorum consensu, *Covarr. c. l. q. 11.*

XLVII. Quæritur 4. An cum Princeps quem legitimum facit, vocandus sit is, qui constitutus sub illa conditione, si absque libero hæres institutus decesserit? Resp. vocandus, *Covarr. c. l. n. 8. Azor cit. l. 2. c. 15. q. 1.* quæ censetur Princeps tale privilegium concedere damno substituti. Præterea si filii legitimi naturales extant, censetur Princeps filium naturalem vel spurium legitimum reddere, etiam si non nuatur legitima eorum portio, dummodo substituitur à Principe legitimatio, facta sit mentio naturalium, & legitimorum, quia patet, vivit, potest ob justas causas id petere, & potest id Princeps concedere; secus si non mentio filiorum mentio, *Covarr. c. l. Azor cit. 4.* Plura de his videri possunt apud *DD. cit.*

XLVIII. Illud postremò hic addendum, filii illegitimi dicuntur legitimari, & heredes non quòd, postquam fuerunt ex illegitimis nati, sicut nati ex legitimo coitu, cum aliquid non detur potentia, & factum infestum nequeat: sed dicuntur legitimari, quatenus una, quæ filii illegitimi incurrunt, per legitimisationem, vel Superioris habentis auctoritatem tolluntur, *Tanner. c. l. n. 81.*

§. VIII.

De probatione legitimisationis naturalium.

XLIX. De hac igitur in primis in c. 1. de se. 3. h. t. ubi talis casus proponitur: Cum quendam puerum usque ad juventutem non haberet, cohabitante sibi M. quam sibi postea in matrimonium desponsavit, & filios ex eadem suscepit, paternam hereditatem petentibus, prædictus pater venis contradixit, gerens se pro filio, & herede, quamvis à vicinia filius eorum spurius crederetur (id est, non legitimus, vel naturalis, quia non tunc susceptus fuit ex alia muliere, ante matrimonium, vel eo durante, & sic propriè spurius).

Gl. hic *V. Sparius*) Verum prædicti, vir, & mulier juvenem illum esse suum spurium, aut legitimum filium negarunt, sed dicebant, quod eum, inquit pietatis, nutritissent. Quæstio igitur ad Archiepiscopum Rothomagensis fuit delata, qui dictum juvenem, eod quod juri stare coram se nolent, excommunicationis vinculo obstrinxit. Contra fultus Pontifex respondit, quod in hoc casu standum sit verbo viri, & mulieris, nisi certis indicijs, & testibus constiterit, dictum juvenem esse filium eorum.

L. Notandum 1. Ex eo, quod aliquis sit nutritus in domo alicujus, non probatur esse filius, nec tenetur ille, in cujus domo est nutritus, & educatus, instituere eum heredem, ut filium; nam sæpe nutritur, & educantur in domo, qui non sunt filii, sed pietatis causâ, vel ob aliam, *Abb. hic n. 2.* Si verò educatio, & alimenta præstentur alicui tanquam filio; tunc filiatio ex eo rectè probatur, *Barbof. in Collect. hic n. 3.*

Notandum 2. Etsi in probanda filiatione mulierum valet communis fama viciniae, non tamen sola sufficit, sine alijs adminiculis, & præsumptionibus, quia fama semiplenam solum probationem facit, non plenam, *Covarr. in 4. Decret. p. 2. c. 8. §. 3. n. 9.* Unde etsi fama viciniae stet pro filiatione, si tamen dictum, seu testimonium parentum sit in contrarium, statim assertioni eorum, ut patet ex hoc cap. & ibi tradit *Abb. n. 3.* quamvis ex sola negatione parentum non debeat, qui est in possessione filiationis, privari jure filiationis, nec excludi ab hereditate paternâ, *Abb. ibid. n. 4. Alex. de Nervo n. 6.*

Notandum 3. Si parentes negent, aliquem esse filium suum, illis credendum est, quia non est verisimile, quod parentes negabunt, aliquem esse proprium filium, cum nullus affectus vincat paternum, *l. Cum furiosus. 7. post princ. C. de curat. furios.* nisi ex indicijs, & testibus expressè probetur contrarium: non tamen filius tenetur credere parentibus negantibus ipsum esse filium, si sit in possessione filiationis, & prius tractatus fuerit ut filius, *Vivian. in Ration. hic.*

Notandum 4. Filiatio ex tribus plenè probatur. 1. Si ex viro, & uxore, vel concubina domi retentâ sit natus. 2. Si pater eum filium nominavit, & pro tali agnovit, & tractavit. 3. Si ex communi viciniae fama semper pro filio fuit habitus, *Barb. in Collect. hic n. 2.*

Notandum 5. Ex confessione, & nominatione parentum verè principaliter, & propter facta, concurrentibus alijs indicijs, plenè probatur filiatio, *Covarr. in 4. Decret. p. 2. c. 8. §. 3. n. 7. Barbof. hic in Collect. n. 4.* Videri possunt, quæ de probatione filiationis dicta sunt *libr. 2. Decret. Tit. 19. §. 7. in c. Per tuas. 10. de probatione.*

LI. Præterea in c. *Pervenit. 11. h. t.* refertur, quod quidam, post mortem parentum Lucie viduæ, nitebantur eam ab hereditate paternâ excludere, eod quod non fuisset ex legitimo matrimonio nata: ipsa verò dicebat, quod inter G. patrem suum, & A. matrem suam, matrimonium legitime fuit celebratum, & quamdiu vixerunt, quietè simul permanserunt, sine reclamacione; & ideo legitima debeat judicari. Re delatâ ad Cælestinum III. is mandavit quibusdam, ut si ita est,

dictam viduam legitimam pronuncient, *Gl. hic in casu.*

LII. Ubi notandum, ut aliquis habeatur illegitimus, non satis est, ut probetur matrimonium inter parentes fuisse invalidum, sed necesse est, ut probetur, parentes, malâ fide, contraxisse matrimonium, seu convenisse, prout sumitur ex hoc cap. & docet *Suar. disp. 50. de censur. sec. 4. n. 10.* Ratio est, quia bona fides parentum, & auctoritas, seu approbatio Ecclesiæ, in cujus conspectu publicè fuit contractum matrimonium, hoc operantur, ut quamvis postea impedimentum dirimens in tali matrimonio detegatur, ac proinde illud invalidum fuerit, debeat tamen in favorem proles susceptæ, ea legitima judicari, ob bonam fidem parentum, & quia tale matrimonium in facie Ecclesiæ validum existimatum fuit. Secus est, si parentes malâ fide in facie Ecclesiæ contraxissent; tunc enim proles illegitima censetur; præsumitur autem bona fides, eo ipso, quod in facie Ecclesiæ parentes contraxerunt, nullo contradicente, nec Ecclesiâ inhibente, nisi mala fides probetur, *Hosienf. hic V. Legitimè. Vivian. hic in Ration.*

LIII. Porro ulterius queritur, quibus modis possit probari legitimitas natalium? Resp. Etsi filiatio quoad patrem difficulter probari possit, quia is non est certus; potest tamen, ac debet, qui asserit, se legitimum filium esse, id probare. 1. Si doceat, parentes suos contraxisse publicè, & in facie Ecclesiæ. 2. Si probet, quod communi opinione viciniae, habebantur, quod erant maritus, & uxor. 3. Si probet, quod parentes se tractabant, ut maritus, & uxor; sola autem fama, seu communis opinio viciniae non sufficit ad probandum matrimonium legitimum, nisi constet, vel probetur, quod parentes etiam tractabant se invicem ut conjuges: quamvis aliqui putent sufficere probare solam famam, sine tractatu, saltem mortuis parentibus, *Alex. de Nervo hic n. 8. & 9.* apud quem plura de hoc videri possunt, & alios DD.

LIV. Postremò in c. *Per tuas. 12. h. t.* alius casus huc pertinens proponitur: Nam cum quidam R. nomine, ex quadam muliere, quam major pars viciniae credebat esse ipsius concubinam, prolem suscepisset, & quandam post, eaque defunctâ, aliam in uxorem duxisset, & illa concubina alium in maritum accepisset; progressu temporis, idem R. in præsentia multorum, proprio jramento firmavit, quod eam, quam habere videbatur pro concubina prius affidaverat (id est, fidem ei dederat, quod eam ducturus sit in uxorem, *Gl. hic V. Affidaverat*) & post fidem datam prolem ex ea suscepit. Tandem cum in extremis ageret, illum, quem ex ea susceperat, legitimum filium appellans, in testamento heredem instituit. Sed cum dubitaretur, an filius sic susceptus esset legitimus hæres ipsius R. & ad ejus hereditatem admittendus, commissum est cuidam Judici (vel Episcopo) ut de hoc cognosceret. Ille verò præter id, quod ex quadam Decretali Alexandri III. habetur (in c. *Transmissæ. 3. h. t.* ubi dicitur, standum esse verbo viri, & mulieris) testes recepit à filio prædicti R. productos, per quos legitime comprobavit, dictum R. matrem ipsius affidasse (antequam illum ex ea suscepisset, *Gl. hic V. Affidasse*) & ita illum

„pronunciavit legitimum heredem ipsius R. Con-
 „sultus Papa Innocentius III. & considerans, quod
 „plus sit, quod in veritate agitur, quam quod si-
 „mulatè concipitur, respondet: licet dictus R. vi-
 „deatur, quod cum dimissa eâ, quam ut concubi-
 „nam habuerat, ad alias nuptias transiit, ipso fa-
 „cto denegaverit matrimonium, quod inter eos
 „initum fuerat, quia tamen desponsatio per legiti-
 „mos testes probata fuit, sive fuerit facta per verba
 „de presenti, sive per verba de futuro, carnali co-
 „pula subsecuta: idem Papa innitens, non tam De-
 „cretali Alexandri, quæ in casu simili loquitur,
 „quàm productis probationibus, Iudicem illum le-
 „gitimè processisse pronunciat, ejusque sententiam
 „auctoritate Apostolicâ confirmat.

LV. Hinc patet, quod statur dicto testium pro-
 bantium aliquem esse legitimum, quamvis fama vi-
 cinia, & tractatus parentum habeant contrarium,
Abb. hic in Summa, & alii Canonistæ communiter.
 Ratio est, quia quando duæ præsumptiones contra-
 riæ hinc inde concurrunt, standum est fortiori, & il-
 li in dubio, quæ favorabilior est. At verò probatio
 per testes est fortior, quia est plena, & sufficiens, c.
Cum causam. 37. de testib. Fama verò vicina non
 probat plenè, & sufficienter, c. *Tam litteris. 33. eod.*
 imò etiam depositio testium præfertur tractatui pa-
 rentum, quia per testes fit vera probatio: ex tractatu
 autem parentum resultat solum probatio præsum-
 ptiva, *Alex. de Novo hic n. 3.* & ille potest esse ficti-
 tius; & tunc non debet prævalere contrariæ proba-
 tionis, quia plus est, quod in veritate agitur, quàm
 quod simulatè concipitur, ut hic dicitur. Item cau-
 sa legitimitatis filiorum est favorabilis, c. *pen. h. t. i.*
 deoque plus credendum est depositioni testium in

favorem legitimitatis, quàm famæ viciniae,
 statui parentum contra prolis legitimitatem,
in Ration. hic.

LVI. Ubi præterea notandum 1. Ad
 dum aliquem esse legitimum, satis est probata
 fama, seu opinio viciniae, vel majoris illius,
 habebat parentes illius fuisse legitimo matre
 conjunctos: sicut & è contrario, ad probandum
 legitimitatem alicujus sufficit probare, seu
 opinionem viciniae, parentes illius fuisse con-
 junctos, *Abb. hic n. 2. & Alex. n. 2.*

Notandum 2. Dicto parentum super
 non statur, etiam cum juramento, si tractatus
 præcedens, & fama viciniae sit in contrarium,
 etiam si fiat in extremis, ut si quis in infirmi-
 tate statuat filium heredem, & ipsum nominet
Abb. hic n. 3. Alex. n. 4.

Notandum 3. Eo ipso, quod quis filium
 lem in ultima voluntate filium nominat, & hoc
 instituit, censetur eum legitimasse. *Auth. l. i. c.*
De natural. liber. si alios legitimos filios ha-
beat, Gl. hic V. Filium.

Notandum 4. Casus, de quo agitur in
 misse. 3. h. t. quod est Alexandri III. est diffini-
 sui hujus cap. Nam ibi parentes testimonium
 bant contra illum, qui dicebat, se esse eorum
 hic verò pro ipso filio, cui multum probabatur
 parentum: deinde ibi negabatur filiatio, hinc
 tas legitimationis. Item hic factum contra
 verbum, non autem ibi. Denique hic asseren-
 tum, ibi viri, & mulieris, *Gl. fin. hic jundia*
gin. lit. C. Ioann. Andr. ibid. in fine, & ideo non
 debet dari dicto patris, *Abb. hic in fine.*

TITVLVS XVIII.

QUI MATRIMONIUM ACCUSARI POSSUNT, VEL CONTRA ILLUD TESTIFICARI.

Quia in præcedentibus dictum est, qualiter matrimonium contrahatur, &
 ter impediatur; nunc agendum est, qualiter separetur, ac dissolvatur,
 que de matrimonii separatione, sive divortio. Sed quia ad divortium
 nitur per accusationes, & testimonia, ideo ante tractatum de divortio
 mittitur iste Titulus de illis, qui matrimonium accusare possunt, &
 illud testificari. Continet autem duas partes, nempe qui sint idonei
 cusatores matrimonii, & qui idonei testes contra illud, *Abb. in R.*
 hujus Tituli.

§. I.

*Quinam admittantur ad accusan-
 dum matrimonium, vel testifi-
 candum contra illud?*

I.

ASSERTIO I. Si accusetur matrimonium, sive
 contra illud agatur, tanquam illegitimè contra-

ctum, vel agitur ad separationem tori, &
 adulterium; & tunc admittitur ad accusandum
 lùm conjux innocens, quia hujus tantum
 non autem alterius. Vel agitur ad separandum
 vinculi matrimonialis: & hoc casu, si accusatur
 trimonium, propter impedimentum consan-
 tatis, primò omnium admittuntur parentes
 deficientibus, proximiores consanguinei, &
 tur de impedimento consanguinitatis. *Paul.*